

prima instanță, Judecătoria Cantemir
judecător: Sv. Caitaz
instanța de apel, Curtea de Apel Cahul
judecători: E. Dvurecenshii, N. Veleva, R. Petrov

dosarul nr. 2ra-351/2017

ÎN C H E I E R E

10 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,
judecători

Valentina Clevadi
Dumitru Mardari, Galina Stratulat

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Pavel Culicovschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 08 noiembrie 2016, prin care s-au respins apelurile declarate de Pavel Culicovschi, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova cu menținerea hotărârii Judecătoria Cantemir din 03 martie 2016,

c o n s t a t ă :

La 26 august 2015, Pavel Culicovschi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, a prejudiciului material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în mărime de 3 587,60 lei, a prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei, compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul Pavel Culicovschi a indicat, că la 18 ianuarie 2010 Procuratura Cantemir a intentat în privința lui cauza penală cu nr. 20104380002 în baza elementelor infracțiunii prevăzute de art. 309/1 alin. (1) Cod penal.

La 11 martie 2010 el a fost recunoscut bănuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 309/1 alin. (1) Cod penal, iar la 28 aprilie 2010 a fost pus sub învinuire pe același articol, fiindu-i incriminat faptul, că la 03 ianuarie 2010, după miezul nopții, aflându-se în incinta Comisariatului de Poliție Cantemir, exercitând

funcția de inspector superior al Grupei Antidrog a Secției Poliției Criminale a Comisariatului de Poliție Cantemir, fiind o persoană cu funcții de răspundere, urmărind scopul de recunoaștere a vinovăției de către Viorel Cauzan și Nicolai Cauzan, care erau suspectați de săvârșirea maltratării lui Sveatoslav Cravcenco și jafului cu aplicarea violenței în privința lui Vadim Doina, ambele cazuri având loc la 02 ianuarie 2010 în s. Constantinești, r. Cantemir, fără a le explica drepturile prevăzute la art. 64 Cod de procedură penală, și în special dreptul de a fi asistați de un apărător ales sau din oficiu, dreptul de a face declarații sau să refuze de a le face, intimidându-i și făcând presiuni asupra lor prin înjurare, le-a provocat dureri fizice, aplicându-le multiple lovituri cu pumnii în diferite regiuni ale corpului.

Astfel, i-a fost incriminată infracțiunea prevăzută de art. 309/1 alin. (1) Cod penal, conform indicilor: provocarea în mod intenționat a unei dureri fizice unei persoane, în special cu scopul de a obține de la această persoană mărturisiri, de a o intimida, de a face presiuni asupra ei, dacă o asemenea durere este provocată de o persoană cu funcție de răspundere.

La 04 mai 2010 el a înaintat procurorului care exercita urmărirea penală o cerere, prin care solicita încetarea urmăririi penale pe motiv că nu a comis fapta ce i se impută, însă prin ordonanța procurorului din 05 mai 2010 cererea i-a fost respinsă ca neîntemeiată. Cauza penală a fost expediată pentru examinare în instanța de judecată.

Prin sentința Judecătoriei Cantemir din 24 noiembrie 2011 el a fost achitat, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, fiind totodată reabilitat.

Procurorul a atacat cu apel sentința Judecătoriei Cantemir.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 15 februarie 2012 apelul procurorului a fost respins, iar sentința primei instanțe menținută.

Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs de către procuror.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 decembrie 2012 decizia Curții de Apel Cahul din 15 februarie 2012 a fost casată, cauza fiind remisă spre rejudecare în instanța de apel.

La 30 decembrie 2013 Curtea de Apel Cahul a emis decizia, prin care a menținut sentința de achitare, emisă de Judecătoria Cantemir la 24 noiembrie 2011.

Această hotărâre a fost menținută și prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23 septembrie 2014.

Astfel, indică reclamantul, prin acțiunile ilegale ale Procuraturii Cantemir i-au fost cauzate suferințe psihice legate de desfășurarea urmăririi penale și judecării cauzei în privința lui pentru o infracțiune, pe care el nu a săvârșit-o și, respectiv, dânsul a suportat un prejudiciu material în mărime de 3 587,60 lei, ce constă din cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3 000 lei și 587,60 lei cheltuieli de transport legate de deplasarea de 13 ori la Curtea de Apel Cahul, la judecarea cauzei în ordine de apel, și prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 100 000 lei.

Această sumă, susține reclamantul Pavel Culicovschi, reiese din gradul suferințelor psihice pe care le-a suportat în legătură cu atragerea lui la răspundere

penală pentru o infracțiune pe care nu a săvârșit-o, de durata urmăririi penale și judecării cauzei care a durat peste 4 ani și 8 luni, (începând cu data de 18 ianuarie 2011 până la 23 septembrie 2014), de prejudiciile ce i-au fost cauzate ca urmare a cercetării penale.

Menționează reclamantul, că urmărirea penală în privința lui a fost pornită în perioada în care dânsul era angajat în organele afacerilor interne și activa în cadrul Comisariatului de Poliție Cantemir, având gradul de locotenent major de poliție.

Susține că, activând în instituția respectivă, nu a avut careva încălcări de disciplină sau lege, a avut o reputație profesională ireproșabilă, fapt ce se confirmă prin caracteristica eliberată de la locul de muncă și anexată la materialele cauzei penale.

În urma intentării cauzei penale i-a fost denigrată reputația profesională, a fost privat de orice perspectivă de a crește în grad și funcție la locul de muncă pe perioada existenței cauzei penale pe numele său, nu a avut posibilitatea să obțină careva mențiuni și premii. Atmosfera de a activa în continuare în organele de drept a devenit insuportabilă, în condițiile în care procuratura a intentat și l-a supus răspunderii penale în mod ilegal, creându-i într-un mod formal indici în asemenea categorii de dosare. Conducerea Comisariatului îl acuza, reieșind din cauza penală intentată, de încălcarea legislației și denigrarea instituției în care activa, fapt ce nu era adevărat, el fiind nevoit până la urmă să se elibereze din organele afacerilor interne.

Astfel susține că, a suferit retrări legate de efectele negative ce s-au răsfrânt asupra reputației sale profesionale, crearea unei atmosfere negative la locul de muncă, schimbarea imaginii pe care o avea în societate, a suportat suferințe psihice ca urmare a lezării onoarei și demnității sale, stresurilor legate de audieri, alte acțiuni de urmărire penală, ședințe de judecată în toate instanțele.

În afară de aceasta, indică că, având probleme de sănătate, în vara anului 2013 a decis cu soția, să meargă peste hotare să consulte niște specialiști. În legătură cu aceasta s-a adresat la BEDP Cantemir pentru a-și perfectă pașaport de uz extern.

La 02 iulie 2013 a primit însă Certificatul de refuz cu nr. 02/3-3984 al Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor, prin care i s-a refuzat în perfectarea pașaportului de uz extern pe motivul existenței dosarului penal cu nr. 2010438002, intentat pe numele lui în baza art. 309/1 alin. (1) Cod penal.

În astfel de circumstanțe a suportat iarăși suferințe psihice, legate de imposibilitatea perfectării pașaportului de uz extern, de îngrădirea dreptului la circulație în afara țării, de impedimentele ce le avea în soluționarea problemelor de sănătate și de familie.

Reieșind din faptul că nu putea să se deplaseze peste hotare în vederea obținerii unei consultații medicale și tratament adecvat, iar durata procesului și soluția erau necunoscute, el și cu soția sa au decis să înfieze un copil și au depus în anul 2014 o cerere în acest sens la Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului Chișinău.

La prezentarea actelor respective, inclusiv a cazierului judiciar, în legătură cu faptul că avea intentată cauza penală respectivă și era înscris în Registrul informației criminalistice și criminologice a RM, prin decizia nr. 51/3 din 08 mai 2014, Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului Chișinău a suspendat examinarea cererii lui privind adopția copilului până la prezentarea cazierului judiciar curat și devenirea irevocabilă a hotărârii judecătorești în cauza penală cu efect pozitiv. Astfel, a fost supus iarăși unor suferințe psihice legate de imposibilitatea adopției unui copil și dezvoltării familiei, datorită aceleiași cauze penale pornite împotriva lui de Procuratura Cantemir la 18 ianuarie 2010.

În situația respectivă a început să aibă probleme și în familie, s-au început neînțelegeri cu soția, reproșuri din partea acesteia din cauza dosarului ce le crea obstacole în viață, ambii aflându-se într-o stare de stres, de neliniște permanentă, de așteptare încordată a finisării cercetării judecătorești și rezultatelor acesteia.

În drept reclamantul și-a întemeiat acțiunea în baza art. 53 alin. (2) Constituția RM, art. 3 alin. (1) lit. a), art. 6 lit. a), art. 10, art. 11, art. 7 alin. (1) lit. e), g) ale Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 1405 alin. (1), art. 1422 - 1423 Cod civil.

Prin încheierea Judecătoriei Cantemir din 21 ianuarie 2016, în calitate de intervenient accesoriu de partea pârâtului, în proces a fost atrasă Procuratura Generală a RM.

Prin hotărârea Judecătoriei Cantemir din 03 martie 2016 s-a admis parțial acțiunea înaintată de Pavel Culicovschi împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Pavel Culicovschi suma în mărime de 3 587,60 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și a instanțelor de judecată, suma de 80 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cât și suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total 86 587,60 lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 22 martie 2016 și ulterior la 18 mai 2016 Ministerul Justiției al RM a depus cerere de apel prin intermediul căreia a solicitat, în principal, casarea hotărârii Judecătoriei Cantemir din 03 martie 2016 și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă integral acțiunea depusă de Pavel Culicovschi. În secundar, menționând că solicită modificarea hotărârii contestate, în sensul diminuării sumelor acordate.

La 01 aprilie 2016, Procuratura Generală a RM a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Cantemir din 03 martie 2016, solicitând admiterea cererii de apel cu casarea parțială a hotărârii atacate, cu micșorarea sumei cu titlu de prejudiciu moral încasat în favoarea lui Pavel Culicovschi.

La 04 aprilie 2016, Pavel Culicovschi a depus cerere de apel solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii Judecătoriei Cantemir din 03 martie 2016, în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului

Justiției al RM, în beneficiul lui Pavel Culicovschi a prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 08 noiembrie 2016 s-au respins apelurile declarate de Pavel Culicovschi, Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM cu menținerea hotărârii Judecătoriei Cantemir din 03 martie 2016.

La 29 decembrie 2016, Procuratura Generală a RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea încasării prejudiciului moral cu pronunțarea unei noi hotărâri de micșorare a prejudiciului moral.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea prejudiciului moral, considerând că instanța au interpretat eronat prevederile art. 3, lit. d) al Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 1416 și art. 1423 Cod civil.

Susține recurentul că, prejudiciului moral este unul exagerat, ținând cont de faptul că la materialele cauzei nu sunt prezente probe în vederea încasării prejudiciului moral într-o așa mărime, care este una exagerat de mare.

A mai indicat că, instanțele de judecată urmau a reține că suma prejudiciului moral dispus spre încasare, urmează a fi încasat din contul bugetului de stat, și să nu fie privită ca o modalitate de îmbogățire fără justă cauză.

La 06 februarie 2017, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat că, consideră neîntemeiată soluția instanței de apel, deoarece verificând legalitatea hotărârii primei instanțe a interpretat eronat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului moral și material.

A subliniat că, dreptul persoanei la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanței de judecată apare în cazurile expres stabilite de art. 6 al Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, fiind reparabil în condițiile art. 3 al aceleiași legi.

Astfel, consideră că nici o condiție, din cele prevăzute la art. 3 și 6 al Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, nu se regăsește în justificarea pretențiilor lui Pavel Culicovschi.

Mai mult, susține recurentul că, în speță instanțele de judecată, la stabilirea cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral instanța de judecată a aplicat eronat normele dreptului material ce țin de soluționarea prezentului litigiu, apreciind arbitrar argumentele participanților la proces.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate la 29 decembrie 2016 și 06 februarie 2017, împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 08 noiembrie 2016 sunt depuse în termen, în cazul în care copia deciziei a fost expediată în adresa părților conform scrisorii din 24 noiembrie 2016 (f.d. 234, Vol. I), iar la materialele cauzei nu se regăsește dovada recepționării de către părți.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele pricinii, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM, urmează a fi declarate inadmisibile, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, or recurenții nu au invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Mai mult, argumentele invocate în recursuri se axează asupra fondului cauzei, constituind o reproducere a celor aduse în cererea de apel.

Prin urmare, argumentele recursurilor nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Aici, completul Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 Cod de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Valentina Clevadi

judecători

Dumitru Mardari

Galina Stratulat